болями по ходу меридіанів, болями внутрішньої поверхні стегна, контрактурою м'язів, грижею, люмбалгією, хворобами внутрішніх органів, зниженням сексуальної активності, свербінням статевих органів, вагінітом, опущенням матки і піхви, недостатністю скорочення матки після пологів, матковими кровотечами, порушеннями менструального циклу, процесів сечоутворення, сечовиділення, затримкою сечі, нефритом, нирковою колькою, перитонітом, диспепсією, болями в животі, кишковою колькою, блюванням, поносом, запором, відсутністю апетиту, порушенням акту ковтання, випадінням прямої кишки, панкреатитом, гепатитом, збільшеною печінкою, інтоксикацією, плевритом, бронхіальною астмою, спазмом діафрагми, кашлем, гіпертонією, дерматозом, алергією, хворобами очей, вух, автоімунними хворобами, головними болями, запамороченням, мігренями, міжребровою невралгією, нервозністю, емоціональною нестриманістю, втратою свідомості, фобіями, небажанням жити та іншими проявами.

Надлишок енергій у меридіані проявляється болями на внутрішній стороні ноги, болями в крижах, головними болями, гепатитом, поліурією, емоціональною неврівноваженістю, розчаруванням і неспокоєм.

Недостача енергій у меридіані проявляється слабістю ніг, слабістю м'язів, опущенням матки і піхви, випадінням прямої кишки, головокружінням, мігренями, блідістю шкіри, екземою, астмою, анурією, швидкою втомою, негативізмом, нервозністю, страхом, апатією і депресією.

Ці прояви є симптомами, що свідчать про необхідність нормалізації структурно-функціонального стану меридіанів печінки та їх автономної системи інформаційно-енергетичних мікроканалів. Достатній вплив на меридіани печінки забезпечує необхідний терапевтичний ефект при лікуванні зазначених хвороб і функціональних порушень, нормалізацію асиміляції, синтез енергій, світла, інформаційно-енергетичних субстанцій і біоплазм, що забезпечуватимуть життєдіяльність і функції печінки, фізіологічні і біохімічні процеси в організмі, обумовлені печінкою, координацію, регуляцію і збалансування функцій усіх внутрішніх органів, очищення організму, нормалізацію обміну речовин, психоемоційного стану, інформаційно-енергетичної взаємодії з меридіанами печінки, легень і системою інформаційно-енергетичних каналів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильчук А.Л. Функціональна анатомія інформаційно-енергетичних каналів тонкоматеріальних тіл людини. Львів.:„Каменяр", 2003. – 376 с. + 34 арк. вклейок.
2. Васильчук А.Л. Атлас функціональної анатомії тонкоматеріальних тіл людини. Львів.:„Каменяр", 2003. – 648 с.
3. Васильчук А. Л. Система інформаційно-енергетичних каналів тонкоматеріальних тіл людини. // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. / Ред. – доц. Ю. М. Панишко. – Л.: «ПП Бодлак», 2006. Вип. 13. – С. 8–18.
4. Васильчук А. Л. Структурно-функціональна характеристика меридіанів (утворення меридіанів). // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. / Ред. – доц. Ю. М. Панишко. – Л.: «ПП Бодлак», 2006. Вип.14. – С. 8-11.
5. Васильчук А. Л. Структурно-функціональна характеристика меридіанів (основа і додаткові структури меридіанів – продовження з випуску 14/2006) // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. / Ред. – доц. Ю. М. Панишко. – Л.: «ПП Бодлак», 2006. Вип.15. – С. 7 – 17.
6. Васильчук А. Л. Структурно-функціональна характеристика меридіанів (власні меридіанові структури – продовження з випуску 14 – 15/2006) // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. / Ред. – доц. Ю. М. Панишко. – Л.: «ПП Бодлак», 2007. Вип. 16. – С. 6 – 11.
7. Васильчук А. Л. Структурно-функціональна характеристика меридіанів та їх біологічно-активних точок // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. / Ред. – доц. Ю. М. Панишко. – Л.: «ПП Бодлак», 2007. вип. 17. – С. 5-11.

Ю.В. ВІНТЮК

АВТОМАТИЗОВАНА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА СИСТЕМА ДЛЯ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ З ВРАХУВАННЯМ СТАНУ ЇХНЬОГО ЗДОРОВ'Я

Викладено результати дослідження, присвяченого розробці і застосуванню Автоматизованої профорієнтаційної системи для формування складових майбутнього професійного здоров'я учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Изложены результаты исследования, посвященного разработке и применению Автоматизированной профориентационной системы для формирования составляющих будущего профессионального здоровья учеников общеобразовательных учебных заведений.

The results of the research devoted to development and application of the Automated proforientated system for forming of constituents of future professional health of pupils of secondary educational establishments are laid out.

Підготовка підлітків і молоді до майбутньої трудової діяльності, що здійснюється в процесі виховання та навчання, нерозривно пов'язана з розвитком їхньої професійної самосвідомості, формуванням показників, що забезпечують результативність діяльності. Трудове виховання суттєво впливає на розвиток особистості взагалі, а також пов'язане з підготовкою тих, хто навчається, до свідомого вибору майбутньої професії. А тому дослідження і врахування в процесі психолого-педагогічної взаємодії індивідуальних особливостей особистості, що впливають на успішність трудової діяльності, є важливою умовою формування необхідних якостей школярів у навчально-виховному процесі; причому ці особливості значною мірою пов'язані з фізичним і психічним здоров'ям індивіда. Вирішення даного завдання є необхідною складовою підготовки підлітків і молоді до вибору професії.

Допрофесійна підготовка учнів шкіл, як і формування їхнього здоров'я, не раз ставали предметом спеціальних досліджень [3 ÷ 9; 11] та ін.; проте ряд важливих аспектів даної проблеми залишаються нез'ясованими. Зокрема, потребують подальшого вивчення можливості оптимізації процесу підготовки школярів до обгрунтованого, свідомого вибору професії у сучасних умовах. Особливо актуальним дане завдання стає з огляду на те, що вирішення завдань професійного самовизначення школярів пов'язане з проблемою формування складових їхнього здоров'я. Згідно з висунутими і обгрунтованими положеннями, адекватний – з точки зору наявного стану здоров'я – вибір професії слід розглядати як важливу складову здорового способу життя (ЗСЖ) [9]. Саме в такому аспекті було розглянуто поставлену проблему в даній роботі.

Мета роботи: виклад послідовності розробки і досвіду застосування Автоматизованої профорієнтаційної системи (АПС) для вирішення завдань професійного самовизначення учнів загальноосвітніх навчальних закладів, з врахуванням стану їхнього здоров'я.

Як відомо, важливою умовою успішного професійного самовизначення є повноцінний психічний і особистісний розвиток індивіда, сформованість його мотиваційно-потребової сфери, наявність розвинених інтересів, схильностей і здібностей, достатній рівень самоусвідомлення. Виходячи з цього, виникає необхідність діагностики певного зрізу особистості під кутом її професійної спрямованості для одержання інформації, необхідної для налагодження ефективної психолого-педагогічної взаємодії в напрямку здійснення адекватного професійного самовизначення [5].

В якості теоретичної основи для діагностики професійно важливих якостей особистості було використано діяльнісний підхід, який дозволяє об'єднати уявлення про якості індивідуальності і критерії успішності професійної діяльності. Згідно з цим підходом якості індивідуальності розглядаються як характеристики діяльності, дій, операцій, функціональних систем і програм їх реалізації. Відтак дослідження елементів, які включені в професійну діяльність, дозволяє прогнозувати її успішність (цит. за [5]). Щодо концепції особистості, дана робота базується на теоретичних положеннях вітчизняних і зарубіжних вчених: Б. Г. Ананьєва, Е. Ю. Артемьєва, Б. С. Братуся, А. Е. Голомштока, Г. С. Костюка, К. К. Платонова, С.Л. Рубінштейна, Е. Еріксона, К. Роджерса, А. Маслоу, Г. Олпорта та ін.

Для здійснення свідомого, адекватного професійного самовизначення необхідний певний рівень зрілості особистості в цілому, тому для ефективного прогнозування його оптимальності потрібно діагностувати наступні компоненти структури особистості:

- біологічно обумовлені (задатки, темперамент та ін.);
- набуті в процесі власної діяльності (характер, схильності тощо);
- набуті в процесі виховання (мотиви вибору професії, інтереси до різних областей знань і діяльності, спрямованість та ін.);
- їхні комплекси, що обумовлюють успішність певної конкретної діяльності (здібності).

Як було встановлено в ході попередніх досліджень, до найважливіших індивідуально-психологічних особливостей, що впливають на успішність професійної діяльності, належать задатки, схильності і здібності. В даному випадку визначалися схильності до діяльності в наступних сферах: практичній, інтелектуальній, соціальній, конвенційній, підприємницькій і творчій (цит. за [11]). Для

успішності трудової діяльності необхідна також відповідна мотивація, яка повинна бути підкріплена наявністю інтересів, пов'язаних з роботою в обраній сфері. Вказані індивідуально-психологічні якості становлять ядро особистості, виявляються в діяльності і визначають її результативність, а тому їхня діагностика дає змогу прогнозувати успішність майбутньої професійної діяльності.

В ході проведених досліджень оцінювалась придатність до професійної діяльності в обраній сфері (враховуючи наявний перелік якостей), а також здійснювався пошук найбільш вдалої сфери прикладання зусиль. Згідно з діяльнісним підходом, професійна діяльність є частковим випадком діяльності взагалі і підпорядкована тим самим закономірностям. Відповідно, досліджувався ланцюг: потреби – мотиви – прийняття рішення – діяльність. Як критерій успішності професійної діяльності враховувалась відповідність мотивації до обраної сфери занять наявним особистісним якостям (шляхом порівняння наявних з необхідними) [11]. Такий підхід дає змогу оцінити, наскільки обгрунтованою є мотивація вибору професії.

Як було також з'ясовано, при реалізації даного підходу на першому етапі профорієнтації не видається можливою діагностика здібностей, яка є громіздкою процедурою і вимагає великих затрат ресурсів; тим більше, що при цільовому відборі вимагається діагностика спеціальних здібностей, що є преоргативою відповідних компетентних інстанцій. Крім цього, при розробці підходу до рішення завдань професійної орієнтації було враховано висновки ряду вітчизняних психологів, (Б.Н. Мясищев, Б. М. Теплов, В.Д. Шадріков та ін.), які встановили, що саме мотивація та інтереси є визначними чинниками при виборі професійної діяльності порівняно зі здібностями, які можуть бути розвинуті до рівня, необхідного для достатньо успішного здійснення обраного виду діяльності в процесі занять ним за умови певної зацікавленості і розвиненості емоційно-вольової сфери, що необхідно для досягнення поставленої мети [5]. Такий підхід дає прийнятне рішення, оскільки при профорієнтаційній роботі з учнями шкіл передусім йдеться про орієнтацію на вибір масових професій, які не висувають особливих вимог до особистості.

Враховуючи вказані вимоги, для вирішення широкого кола завдань трудового виховання і профорієнтації було сформовано ряд блоків методик, придатних для діагностики професійно важливих якостей особистості. Для зручності застосування їм були дані умовні робочі назви.

"Покликання" – блок профорієнтаційних методик широкого призначення. Забезпечує діагностику професійно значимих якостей особистості: мотивації, інтересів, схильностей до різних видів діяльності, індивідуально-психологічних особливостей. Дає змогу на їх підставі визначити професійну спрямованість особистості [11]. Призначена в основному для молодих людей, що стоять перед проблемою вибору професії. Дає змогу визначити наступні якості: мотиви вибору професії; професійні інтереси; професійні схильності; складові темпераменту.

Оскільки одержані за допомогою даних методик даних у ряді випадків не достатньо для обгрунтованого вибору професії, постало завдання застосування інших методик, які дозволяють одержати додаткові дані і конкретизувати рекомендації щодо вибору майбутньої сфери діяльності.

"Оригінал" – блок профорієнтаційних методик цільового призначення для визначення творчого потенціалу та схильності до проявів нестандартної поведінки [3]. Забезпечує діагностику схильності до творчих видів діяльності, особливостей мислення та рис характеру особистості, які відрізняють її від "середньостатистичної" людини; дає змогу на цій підставі визначати сильні та слабкі сторони поведінки, сфери оптимального прикладання зусиль. За методиками, що увійшли в даний блок, можна визначити:

- схильність до занять творчими видами діяльності;
- особливості мислення, зокрема, його тип: логічний, зрівноважений або художній;
- наявність виражених рис характеру, що впливають на діяльність і спілкування людини, характеризують особливості її поведінки та діяльності.

Результати діагностики можуть використовуватись як для оптимізації процесу психолого-педагогічної взаємодії, так і для визначення найраціональніших сфер діяльності. Даний блок методик придатний для вирішення ряду завдань профдіагностики і профорієнтації (особливо в комплексі з блоком "Покликання").

"Інтелект" – блок профорієтнаційних методик цільового призначення для визначеня рівня розвитку розумових здібностей. Забезпечує діагностику загальних розумових здібностей та їх складових, типу мислення та деяких інших характеристик. Використовується для конкурсного відбору на різні посади та для інших цілей, у т. ч. для профорієнтації і профвідбору [5]. Дає змогу визначити:

- рівень розвитку окремих розумових здібностей, а на цій підставі загальний коефіцієнт інтелекту;

- особливості мислення, важливі при виборі роду занять, у т. ч. сфери професійної діяльності.

Створені блоки психодіагностичних методик "Покликання", "Оригінал" та "Інтелект" увійшли в єдиний комплекс [11], який протягом ряду років використовувався у профорієнтайфній роботі з учнями старших класів загальноосвітніх шкіл. Проте одержаних даних в ряді випадків теж не достатньо для обгрунтованого вибору професії, оскільки при цьому важливо також враховувати стан здоров'я людини, так як він накладає певні обмеження на процес діяльності. Стан фізичного здоров'я характеризує рівень фізичної працездатності індивіда; тому важливо здійснити вибір професії в межах допустимого рівня енергозатрат, якими супроводжується будь-яка робота. Відтак постає завдання оцінки рівня працездатності людини.

Для вирішення завдання діагностики стану здоров'я було використано валеологічний підхід, згідно з яким здоров'я людини – це здоров'я гармонійно розвиненої особистості. Розвитку і формуванню підлягають організм людини, її розум і здатність до мислення, морально-етичні установки, здатність контролювати емоції, здатність адаптуватися до середовища перебування і праці (див. [1; 2; 10] та ін.). При оцінці резервів здоров'я застосовуються методи донозологічної діагностики. Для вирішення поставленого завдання було використано розробки ряду вітчизняних та зарубіжних науковців і дослідників: М. М. Амосова, Ю. Г. Антомонова, І.І. Брехмана, Р. М. Баєвського, В. П. Казначєєва, К. Купера, М. Ошіма та ін.

Згідно з результатами проведених досліджень, суть контролю було зведено до діагностики психофізіологічних параметрів, а на їх підставі – функціонального стану організму (ФС). Поняття ФС в наш час широко використовується для оцінки рівня здоров'я організму, як потенційної здатності адаптуватися до умов оточення і протистояти захворюванням [12]. Контролюючи і керуючи ФС, можна вирішувати різноманітні практичні завдання, у т.ч. пов'язані з професійним самовизначенням підлітків та молоді.

Враховуючи викладене, було розроблено процедуру діагностики, яка дає змогу оцінити ФС організму і відповідає вимогам простоти процедури обстеження. Отримані дані дають підстави виносити судження про стан фізичного здоров'я людини, як рівень її фізичної працездатності і адаптаційні можливості організму. Оцінка стану адаптації організму до оточуючого середовища становить суть контролю, тобто в даному випадку визначається ресурс здоров'я здорової людини [6]. Слід відзначити, що медичні огляди, які регулярно проводяться лікарями в загальноосвітніх школах, переслідують іншу мету – виявлення наявних та прихованих форм різних захворювань, і не дають заключення про резерви здоров'я людини, рівень її працездатності та ін.

Відповідно з наведеними вимогами було сформовано блоки діагностичних методик, які дозволяють доступними способами оцінити всі складові здоров'я людини: фізичного, психічного і соціального [6].

Блок методик "**Здоров'я**" – забезпечує діагностику ряду психофізіологічних параметрів, що характеризують стан основних систем організму, на підставі яких можна виносити судження про ФС організму і рівень його фізичної працездатності. Призначений для оцінки стану фізичного здоров'я організму, як ресурсу його життєздатності (а саме адаптаційних можливостей, як здатності протистояти несприятливим факторам середовища).

Діагностика стану фізичного здоров'я в профорієнтації дає змогу не тільки вибрати вид діяльності з врахуванням допустимого рівня енергозатрат, але і прогнозувати захворюваність, вчасно проводити профілактичні заходи, оцінювати їх ефективність тощо. Оскільки в наш час більшість видів виробничої діяльності механізовано і автоматизовано, врахування допустимого рівня енергозатрат при виконанні роботи відходить на другий план. Але застосування даної методики дає змогу визначати схильність працівників до втомлюваності, особливо в умовах монотонної діяльності, що суттєвим чином впливає на продуктивність праці. Тому дана методика є рекомендованою для всіх, незалежно від рівня енергозатрат обраної професії (цит. за [6]).

Блок методик "**Індивідуал**" – призначений для діагностики психічних станів і властивостей, які мають першочергове значення для процесу соціальної адаптації і регуляції поведінки в колективі. Як базовий в даній методиці використано тест для дослідження рівня психопатизації особистості – FPI (А.А. Крилова). Тест повністю підходить для цілей донозологічної діагностики, є придатним для застосування у вказаних цілях, тому в даному випадку за основу взято готову розробку. Даний тест дає змогу визначати наявність психопатій за 12-ма показниками (цит. за [6]). Стосовно вирішення завдань профорієнтації, слід враховувати, що будь-яка діяльність відбувається в соціумі, і постійна взаємодія з іншими людьми є неминучою. Тому при наявності акцентуацій і психопатій характеру необхідно враховувати особливості взаємодії людини з оточуючими і її професійної діяльності.

Блок методик "**Соціал**" – призначений для діагностики стану особистісного здоров'я, що

характеризує стан адаптації особистості до соціального середовища і особливості взаємодії з іншими людьми [4]. Забезпечує діагностику наступних якостей особистості: самооцінка, рівень суб'єктивного контролю, самоконтроль, рівень суїцидного ризику. Оскільки концепція особистісного здоров'я ще не достатньо розроблена, в даному випадку можна вести мову лише про діагностику окремих його складових. Стосовно вирішення завдань профорієнтації, слід відзначити, що особливо важливим врахування стану особистісного здоров'я є при відборі працівників соціальної сфери.

Для прискорення процесу одержання результатів було створено комп'ютеризовані діагностичні технології, призначені для обробки даних та інтерпретації результатів. Застосування даного комплексу методик дає змогу оперативно діагностувати великі контингенти респондентів, причому без залучення великої кількості фахівців. Результат обстеження роздруковується за допомогою принтера на листку паперу стандартного формату. Відомості про респондента, що містять дані про результати виконання методик, під час обробки результатів заносяться в комп'ютерну базу даних і можуть бути використані для подальшої статистичної обробки та видачі даних про професійно важливі параметри і стан здоров'я великих контингентів обстежуваних.

Запропоновані комп'ютеризовані технології придатні для вирішення широкого кола завдань, що постають перед психологами і педагогами в навчально-виховній роботі і можуть використовуватися як самостійно, так і в комплексі з іншими, в залежності від завдань профорієнтаційної роботи. Разом вони становлять Автоматизований профдіагностичний комплекс (АПК), призначений для вирішення завдань, пов'язаних з самовизначенням молодих людей, перш за все учнів шкіл.

Перший варіант АПК протягом ряду років успішно використовувався у профорієнтаційній роботі з учнями старших класів загальноосвітніх шкіл [5]. Згодом його було піддано модернізації: оновлено методики, вдосконалено процедуру обрахунку результатів, створено програми опрацювання даних тестування на комп'ютерах нового покоління, у середовищі WINDOWS.

Крім цього, для підвищення ефективності профорієнтаційної роботи АПК було доповнено комплексом заходів, спрямованих на формування професійної самосвідомості старшокласників [8]. Запропонований комплекс заходів передбачає проведення зі старшокласниками ряду профорієнтаційних заходів: уроків, лекцій, бесід, тематичних вечорів та ін.; під час яких вирішуються завдання інтенсифікації та оптимізації їхнього професійного самовизначення. АПК разом з комплексом заходів, спрямованих на формування професійної самосвідомості старшокласників, становлять єдину АПС, яка призначена для оптимізації процесу професійного самовизначення старшокласників, тобто формування показників їхнього майбутнього професійного здоров'я.

Зі старшокласниками, під час навчання в 10 ÷ 11 класах, в межах спеціально розробленого спецкурсу "Основи вибору професії", проводилися наступні профорієнтаційні заходи:

1. Самореалізація людини у житті і в професійній діяльності (Лекція-бесіда).
2. Мотиви вибору професії (Урок).
3. Інформаційне забезпечення професійного вибору (Урок).
4. Пізнавальні інтереси (Урок).
5. Професійні схильності (Урок).
6. Здібності (Урок).
7. Здоров'я людини і вибір професії (Урок).
8. Фізичне здоров'я та його вплив на вибір сфери діяльності (Урок).
9. Психічне здоров'я та його вплив на вибір сфери діяльності (Урок).
10. Соціальне здоров'я та його вплив на вибір сфери діяльності (Урок).
11. Діяльність людини (Урок).
12. Професійні цілі і шляхи їх досягнення (Диспут).
13. Зустріч з людьми, що реалізували себе в професійній діяльності (Вечір-зустріч).
14. Складові успішного вибору професії (Лекція-диспут).
15. Моя самореалізація в майбутній професії (Диспут).
16. Діяльність і емоційна сфера особистості (Урок).
17. Яким я бачу себе в якості майбутнього фахівця (Диспут).

Особливістю запропонованих профорієнтаційних заходів було те, що старшокласникам надавалася інформація про здоров'я, вимоги професійної діяльності до стану здоров'я людини, а також про наявний у них рівень здоров'я, за всіма його складовими. Таким чином, в ході проведення роботи з старшокласниками одночасно відбувалося залучення їх до ЗСЖ. Після кожного заняття вони отримували завдання, які повинні були виконати. Крім групових форм роботи, проводились також індивідуальні консультації для бажаючих. Одержаної інформації було

достатньо для прийняття зваженого, самостійного рішення про адекватний (до наявних внутрішніх даних) вибір професії. В кінці прослуховування спецкурсу старшокласники здавали залік, що давало змогу оцінити сформованість показників їхнього професійного самовизначення. Як показав набутий досвід, застосування АПС у роботі зі старшокласниками дає змогу одержати значно вищу ефективність вирішення завдань їхнього професійного самовизначення [8].

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

1. Вирішення завдань професійного самовизначення учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів у сучасних умовах можна оптимізувати за рахунок застосування АПС, яка дає змогу налагодити формування показників їхнього професійного самовизначення, з врахуванням наявного стану здоров'я.

2. Для адекватного вибору професії, в процесі психолого-педагогічної взаємодії необхідно використовувати методики, для діагностики стану здоров'я старшокласників, всіх його складових: фізичного, психічного і соціального. Надання старшокласникам знань про вимоги професії до здоров'я працівника і відповідність їхнього стану здоров'я вимогам бажаної професії слід розглядати як залучення їх до ЗСЖ.

3. Необхідність широкого застосування АПС для формування показників професійного самовизначення учнів загальноосвітніх навчальних закладів диктується вимогами сьогодення, зокрема, потребами наявного ринку праці, і дає змогу вирішувати широке коло завдань, пов'язаних з їх підготовкою до майбутньої трудової діяльності.

Застосування АПС, передусім в закладах системи освіти, дасть змогу оптимізувати процес формування професійної самосвідомості старшокласників, а також показників їхнього майбутнього професійного здоров'я і інтенсифікувати процес допрофесійної підготовки. Широке впровадження АПС дозволить інтенсифікувати процес підготовки кадрів для народного господарства, а цим самим оптимізувати процес використання трудових ресурсів у межах всієї країни. В майбутньому передбачено провести наступну модернізацію АПС, в ході якої АПК буде доведено до рівня експертної системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антомонов Ю.Г. и др. Открытая концепция здоровья. – К.: Ин-т кибернетики им. Глушкова АН Украины. 1993. – 26 с.

2. Брехман И. И. Валеология – наука о здоровье. – М.: Физкультура и спорт, 1990.

3. Вінтюк Ю. В. Діагностика нестандартності мислення і поведінки для відбору в елітарні навчальні заклади // Виховання української еліти в системі національної освіти України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Львів, 1997.

4. Вінтюк Ю. В. Діагностика особистісного здоров'я для відбору працівників соціальної сфери // Методи підготовки фахівців до професійного спілкування: Матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Черкаси, 1997.

5. Вінтюк Ю. В., Кизименко Л. Д. Автоматизований профорієнтаційний комплекс для загальноосвітніх шкіл // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1998. – № 2. – С. 22-31.

6. Вінтюк Ю. В. Донозологічний контроль стану здоров'я за допомогою комплексу діагностичних методик // Філософські пошуки. – 1999. – Вип. IX. – С. 86-93.

7. Вінтюк Ю.В. Усвідомлення старшокласниками стану власного здоров'я як умова адекватного професійного самовизначення // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 2. – С. 197-204.

8. Вінтюк Ю. В. Формування професійної самосвідомості старшокласників // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 6. – С. 301-309.

9. Вінтюк Ю. В. Усвідомлення старшокласниками відповідності стану власного здоров'я вимогам майбутньої професії як важлива складова здорового способу життя // Філософські пошуки. – 2003. – Вип. XIV-XV. – С. 357-364.

10. Войтенко В.П. Здоровье здоровых: введение в санологию. – К.: Здоровья, 1991. – 248 с.

11. Кизименко Л.Д., Вінтюк Ю.В. Комп'ютерна діагностика професійно важливих якостей особистості в системі освіти // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 2. – С. 49-52.

12. Леонова А. Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1984.